

Финансиски извештаи и Извештај на независниот ревизор

Мермерен Комбинат АД Прилеп

31 декември 2022 година

Содржина

	Страна
Извештај на независниот ревизор	1
Извештај за финансиската состојба	3
Извештај за сеопфатната добивка	4
Извештај за промените во капиталот	5
Извештај за парични текови	6
Белешки кон финансиските извештаи	7

Извештај на независниот ревизор

До Акционерите на
Мермерен Комбинат АД, Прилеп

Грант Торнтон ДОО
Св. Кирил и Методиј 526-1/20
1000 Скопје
Северна Македонија
Т +389 (0)2 3214 700
Ф +389 (0)2 3214 710
Е Contact@mk.gt.com
Даночен број: 4030003475973

Извештај за финансиските извештаи

Ние извршивме ревизија на придружните финансиски извештаи на Мермерен Комбинат АД, Прилеп (“Друштвото”), составени од Извештај за финансиската состојба на ден 31 декември 2022 година, и Извештај за сеопфатната добивка, Извештај за промените во капиталот и Извештај за паричните текови за годината што тогаш заврши, како и преглед на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки вклучени на страните од 3 до 40.

Одговорност на Раководството за финансиските извештаи

Раководството е одговорно за изготвување и објективно презентирање на овие финансиски извештаи согласно сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија, како и за воспоставување на таква внатрешна контрола која Раководството утврдува дека е неопходна за да овозможи изготвување на посебни финансиски извештаи кои се ослободени од материјално погрешно прикажување како резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи врз основа на извршената ревизија. Ние ја извршивме ревизијата во согласност со ревизорските стандарди прифатени во Република Северна Македонија¹. Тие стандарди бараат наша усогласеност со етичките барања, како и тоа ревизијата да ја планираме и извршуваме на начин кој ќе ни овозможи да стекнеме разумно уверување за тоа дали финансиските извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување. Ревизијата вклучува спроведување на процедури со цел стекнување ревизорски докази за износите и објавувањата во финансиските извештаи. Избраните процедури зависат од проценката на ревизорот и истите вклучуваат проценка на ризиците од постоење на материјално погрешно прикажување во финансиските извештаи, било поради измама или грешка. При овие проценки на ризиците ревизорот ја зема во предвид внатрешната контрола релевантна за подготвување и објективно презентирање на посебните финансиски извештаи на Друштвото со цел креирање на такви ревизорски процедури кои ќе бидат соодветни на околностите, но не и за потребата да изрази мислење за ефективноста на внатрешната контрола на Друштвото.

Ревизијата, исто така вклучува и проценка на соодветноста на применетите сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на Раководството, како и проценка на севкупната презентација на финансиските извештаи.

Ние веруваме дека ревизорските докази кои што ги имаме прибавено се достатни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според нашето мислење, финансиските извештаи ја претставуваат објективно, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Мермерен Комбинат АД, Прилеп на ден 31 декември 2022 година, како и резултатот од неговото работење и паричните текови за годината што тогаш завршува, во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија.

¹ Меѓународни стандарди за ревизија („МСР“) издадени од страна на Одборот за меѓународни стандарди за ревизија и уверување („ОМСРП“), кои стапија на сила на 15 декември 2009 година, преведени и објавени во Службен весник на Република Македонија број 79 од 2010 година

Извештај за други правни и регулаторни барања

Раководството на Друштвото е исто така одговорно за изготвување на годишниот извештај за работењето на Друштвото за 2022 година во согласност со член 384 од Законот за трговски друштва. Наша одговорност е да изразиме мислење за конзистентноста на годишниот извештај, со историските финансиски информации објавени во годишната сметка и ревидираните финансиски извештаи на Друштвото со состојба на и за годината која завршува на 31 декември 2021, во согласност со ревизорските стандарди прифатени во Република Северна Македонија², како и во согласност со барањата на член 34, став 1, точка (д) од Законот за Ревизија.

Наше мислење е дека, историските финансиски информации изнесени во Годишниот извештај за работењето на Друштвото со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2022, се конзистентни, во сите материјални аспекти, со информациите објавени во годишната сметка и ревидираните финансиски извештаи на Друштвото со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2022.

Марјан Андонов
Управител
Грант Торнтон ДОО, Скопје

Маја Атанасовска
Овластен ревизор

Скопје, 27 април 2023 година

² Меѓународни стандарди за ревизија („МСР“) издадени од страна на Одборот за меѓународни стандарди за ревизија и уверување („ОМСРУ“), кои стапија на сила на 15 декември 2009 година, преведени и објавени во Службен весник на Република Македонија број 79 од 2010 година

Извештај за финансиската состојба

	Белешки	(Во 000 МКД)	
		Година што завршува на 31 декември 2022	2021
Средства			
Нетековни средства			
Недвижности, постројки и опрема	5	884,112	899,390
Нематеријални средства	6	70,177	74,713
		954,289	974,103
Тековни средства			
Залихи	8	324,071	317,259
Побарувања од купувачи и останати побарувања	9	592,911	515,040
Побарувања за данок на добивка		507	13,267
Финансиски побарувања	10	326,425	249,169
Парични средства и еквиваленти	11	397,026	644,735
		1,640,940	1,739,470
Вкупно средства		2,595,229	2,713,573
Капитал	12		
Акционерски капитал		285,761	285,761
Резерви		1,009,460	893,865
Акумулирана добивка		1,224,476	1,469,491
Вкупен капитал		2,519,697	2,649,117
Обврски			
Тековни обврски			
Обврски кон добавувачи и останати обврски	13	69,995	57,467
Обврски кон државни институции	14	5,537	6,989
		75,532	64,456
Вкупно обврски		75,532	64,456
Вкупно капитал и обврски		2,595,229	2,713,573

Овие финансиски извештаи се одобрени од Одборот на директори на Друштвото на 27 април 2023 година и потпишани во негово име од:

Nikolaos Dimarelis
Претседател на
Одборот на директори

Vasileios Anagnostou
Главен Извршен директор

Nikos Michalopoulos
Финансиски директор

Извештај за сеопфатната добивка

	Белешки	(Во 000 МКД)	
		Година што завршува на 31 декември 2022	2021
Приходи од продажба	15	1,872,016	1,856,679
Цена на чинење на продажбата	16	(637,430)	(546,824)
Бруто добивка		1,234,586	1,309,855
Административни и продажни трошоци	17	(291,147)	(297,425)
Останати деловни приходи	19	8,246	3,426
Добивка од редовно работење		951,685	1,015,856
Финансиски приходи	20	9,101	16,312
Финансиски (расходи)	20	(14,937)	(22,751)
Финансиски (расходи), нето		(5,836)	(6,439)
Добивка пред оданочување		945,849	1,009,417
Данок на добивка	21	(86,223)	(97,553)
Добивка за годината		859,626	911,864
Останата сеопфатна добивка за годината		-	-
Вкупна сеопфатна добивка за годината		859,626	911,864
Тековна добивка која им припаѓа на имателите на обични акции		859,626	911,864
Вкупна сеопфатна добивка која им припаѓа на имателите на обични акции		859,626	911,864
Заработувачка по акција (во денари по акција)	24	183.40	194.60
ЕБИТДА		1,082,979	1,152,956

Извештај за промените во капиталот

	(Во 000 МКД)			
	Акционерски капитал	Резерви	Акумулирана добивка	Вкупно
На 1 јануари 2022	285,761	893,865	1,469,491	2,649,117
Трансфер во резерви за реинвестирана добивка од акумулирана добивка (Бел.12)	-	154,200	(154,200)	-
Објавени дивиденди (Бел.12)	-	-	(988,913)	(988,913)
Трансфер од резерви за реинвестирана добивка во акумулирана добивка (Бел.12)	-	(38,605)	38,472	(133)
Вкупни трансакции со сопствениците	-	115,595	(1,104,641)	(989,046)
Добивка за годината	-	-	859,626	859,626
<i>Останата сеопфатна добивка:</i>				
Вкупна останата сеопфатна добивка	-	-	-	-
Вкупна сеопфатна добивка	-	-	859,626	859,626
На 31 декември 2022	285,761	1,009,460	1,224,476	2,519,697
На 1 јануари 2021	285,761	801,415	1,295,744	2,382,920
Трансфер во резерви за реинвестирана добивка од акумулирана добивка (Бел.12)	-	92,500	(92,500)	-
Објавени дивиденди (Бел.12)	-	-	(645,662)	(645,662)
Трансфер од резерви за реинвестирана добивка во акумулирана добивка (Бел.12)	-	(50)	45	(5)
Вкупни трансакции со сопствениците	-	92,450	(738,117)	(645,667)
Добивка за годината	-	-	911,864	911,864
<i>Останата сеопфатна добивка:</i>				
Вкупна останата сеопфатна добивка	-	-	-	-
Вкупна сеопфатна добивка	-	-	911,864	911,864
На 31 декември 2021	285,761	893,865	1,469,491	2,649,117

Извештај за парични текови

	Белешки	(Во 000 МКД)	
		Година што завршува на 31 декември 2022	2021
Оперативни активности			
Добивка пред оданочување		945,849	1,009,417
<u>Корекции за:</u>			
Амортизација и депрецијација	5,6	131,294	137,100
Расход од обезвреднување на застарени залихи	8,17,22	10,511	16,581
Растур, расипување и крш	8,17,22	9,590	7,277
Расход од обезвреднување на застарени материјали и резервни делови	8,17,22	3,597	6,968
Расход од оштетување и отпис на побарувања	9,17,22	1,966	106
Нето евидентирана вредност на отпишана опрема	5,17,22	1,580	1,543
Нето евидентирана вредност на продадена опрема	5,17,22	1,247	-
Кусоци	8,17,22	753	36
Отпис на обврски и вишоци по попис	19	(5,805)	(783)
Приход од продадени материјални средства	5,19	(371)	(358)
Отпис на обврски по дивиденди	19	(245)	-
Приход од наплата на претходно резервирани побарувања	9,19	(2)	-
Камати, нето	20	(1,635)	(1,053)
Добивка од работење пред промени во оперативен капитал		1,098,329	1,176,834
<u>Промени во оперативниот капитал:</u>			
Залихи		(26,287)	(16,949)
Побарувања од купувачи и останати побарувања		(79,835)	(166,081)
Обврски кон добавувачи и останати обврски		11,819	(8,773)
Готовина во деловното работење		1,004,026	985,031
Платени камати		(1)	(1,201)
Платен данок на добивка		(73,463)	(21,161)
Парични текови од деловното работење		930,562	962,669
Инвестициони активности			
Набавка на материјални средства		(102,965)	(70,899)
Набавка на нематеријални средства		(11,342)	(2,778)
Прилив од продажба на опрема		371	358
Одлив на депозити во банки		(77,256)	(1,855)
Примени камати		1,636	2,159
Парични текови (употребени во) инвестициони активности		(189,556)	(73,015)
Финансиски активности			
(Отплата на позајмици)		-	(60,696)
Платени дивиденди и поврзани даноци		(988,715)	(645,423)
Парични текови (употребени во) фин. активности, нето		(988,715)	(706,119)
Нето промени кај паричните средства и еквиваленти		(247,709)	183,535
Парични средства и еквиваленти на почетокот	11	644,735	461,200
Парични средства и еквиваленти на крајот	11	397,026	644,735

Белешки кон финансиските извештаи

1 Општи информации

Мермерен Комбинат А.Д. Прилеп (“Друштвото”) е Акционерско Друштво основано и со седиште во Република Северна Македонија. Адресата на неговото регистрирано седиште е: Ул. “Леце Котески” бр. 60А, Прилеп, Република Северна Македонија.

На 10 април 2009 Stone Works Holdings Coöperatief U.A(компанија основана во Холандија) се стекна со 88,4% од акционерскиот капитал на Друштвото.

На 5 септември 2017, Pavlidis S.A. Marble-Granite од Грција (“Pavlidis”) се стекна со 100% од капиталот на Stone Works, краен сопственик на Друштвото е “Pavlidis” .

Акциите на Друштвото котираат на Македонската берза за хартии од вредност и на Атинската берза за хартии од вредност преку ELPIS статус (потврди од грчки депозитар).

На 26 февруари 2018, Pavlidis објави понуда на сопствениците на ELPIS за да купи ELPIS. Во периодот од 01.03.18 до 28.03.18 беа купени вкупно 310,262 ELPIS, што претставува 6,62% од вкупните акции на Друштвото.

На 28 јуни 2018, Stone Works купи дополнителни 34,449 акции и на 12 јули уште 5,082 акции. Следствено, на 31 декември 2021 и 31 декември 2022 е сопственик на 89,25% од акционерскиот капитал.

Основната дејност на Друштвото вклучува ископ, обработка и дистрибуција на мермер и декоративен камен. Друштвото потпиша договор за концесија за право на ископ со важност до 2030 година. Друштвото ги врши деловните активности на домашен и странски пазари, и со состојба на 31 декември 2022 година вработува 270 лица (2021: 284 лица).

2 Сметководствени политики

Во продолжение се прикажани основните сметководствени политики употребени при подготовката на овие финансиски извештаи. Овие политики се конзистентно применети на сите прикажани години, освен доколку не е поинаку наведено.

2.1 Основа за подготовка

Овие финансиски извештаи се подготвени во согласност со Законот за трговски друштва (“Службен весник на РМ” бр. 28/2004 ... 99/2022) и Правилникот за водење сметководство (“Службен весник на РМ” бр. 159 од 29 декември 2009 година, бр. 164 од 2010 година и 107 од 2011 година). Според овој Правилник се пропишува водењето сметководство во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ) вклучувајќи ги и Толкувањата на постојниот комитет за толкување (ПКТ) и Толкувања на Комитетот за толкување на меѓународното финансиско известување утврдени од Одборот за меѓународни сметководствени стандарди (КТМФИ) издадени на 1 јануари 2009 година.

Основа за подготовка (продолжува)

Финансиските извештаи се подготвени според концептот на историска вредност освен за финансиските средства расположливи за продажба и финансиските средства и обврски (вклучувајќи и деривативни инструменти), доколку постојат, кои се мерат по објективната вредност. Основите за мерење на секој поединечен вид на средство, обврска, приход и расход се детално опишани во продолжение на оваа белешка.

Подготовката на овие финансиски извештаи во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија бара употреба на одредени критични сметководствени проценки. Таа исто така бара Раководството на Друштвото да употребува свои проценки во процесот на примена на сметководствените политики. Подрачјата што вклучуваат повисок степен на проценка или комплексност, или подрачјата во кои претпоставките и оценките се значајни за финансиските извештаи, се обелоденети во Белешка 4: Значајни сметководствени проценки.

Финансиските извештаи се изготвени со состојба на и за годините кои завршуваат на 31 декември 2022 и 2021. Тековните и споредбените податоци во рамки на овие финансиски извештаи се изразени во денари, освен доколку не е поинаку нагласено.

2.2 Претпоставка за неограничен континуитет во деловното работење

Во текот на 2022 година, Друштвото сè уште е соочено со панемията на Ковид-19. Економскиот раст беше стабилен, и покрај тоа што беше проследен со високи цени на енергетските стоки кои дополнително се зголемија со руската инвазија над Украина. Високите цени на енергијата и зголемената инфлација како и одредени трговски санкции усвоени од Советот за безбедност на Обединетите нации (ОН) и/или различни влади, допринесоа за зголемените цени на природниот гас и горивото на пазарите каде што Друштвото ги извршува оперативни активности, а со тоа и зголемени цени на транспортните услуги.

2.3 Трансакции во странска валута

Функционална и презентациска валута

Друштвото ја води својата сметководствена евиденција и ги составува своите законски извештаи во локална валута, односно во Македонски Денар (МКД), што претставува функционална и презентациска валута на Друштвото.

Трансакции и салда

Трансакциите деноминирани во странска валута се искажани во Македонски денари со примена на официјалниот среден курс на денот на трансакцијата. Средствата и обврските деноминирани во странска валута се искажани во Македонски денари ("денари") по средниот курс на Народната Банка на Република Северна Македонија на последниот ден од пресметковниот период. Сите добивки и загуби кои произлегуваат од курсните разлики прикажани се во Извештајот за сеопфатната добивка како приходи или расходи од финансирање во периодот на нивното настанување. Средните девизни курсеви кои беа применети за прикажување на позициите на Извештајот за финансиска состојба деноминирани во странска валута, се следните:

	31 декември 2022	31 декември 2021
1 УСД	57.6535 денари	54.3736 денари
1 ЕУР	61.4932 денари	61.6270 денари
Прос. курс на Евро	61.6219 денари	61.6275 денари

2.4 Недвижности, постројки и опрема

Недвижностите, постројките и опремата се евидентирани по набавна вредност или по претпоставена набавна вредност намалена за соодветната исправка на вредноста и загуби поради обезвреднување, доколку постојат. Претпоставената набавна вредност претставува ревалоризирана набавна вредност врз основа на извршена независна проценка во 2002 година. Недвижностите, постројките и опремата набавени по 2002 година се првично се признаваат по нивната набавна вредност.

Зголемувањето на евидентираната вредност на недвижностите, постројките и опремата поради ревалоризацијата е признаено во корист на ревалоризационите резерви во рамките на капиталот на Друштвото. Кога ревалоризираните средства се расходуваат или продаваат, соодветниот дел од ревалоризационите резерви се пренесува во корист на акумулираните добивки.

Депрецијацијата се пресметува во Извештајот за сеопфатната добивка според право-пропорционалната метода во текот на проценетиот корисен век на недвижностите, постројките и опремата. Изградените недвижности, постројки и опрема се амортизираат од моментот на нивното ставање во употреба. Депрецијација не се пресметува на земјиштето и инвестициите во тек.

Проценетиот корисен век е како што следи:

Згради	40 години
Машини	10 години
Погонска опрема	4-5 години
Моторни возила и мебел	4-5 години
Нематеријални средства	5-16 години

Резидуалните вредности како и векот на употреба на средствата се проверуваат и доколку е потребно се корегираат, на секој датум на Извештајот за финансиската состојба. Евидентираната вредност на средствата се намалува веднаш до нивната надоместлива вредност во случај кога евидентираната вредност ја надминува надоместливата вредност (Белешка 2.6).

Приходите или расходите поврзани со оттуѓувања се одредуваат по пат на споредба на приливите од оттуѓување со евидентираните износ и се евидентираат во Извештајот за сеопфатната добивка како останати приходи или останати расходи.

Трошоците по камати за позајмици кои се користат за финансирање на изградба на недвижностите, постројките и опремата се капитализираат за време на периодот кој е потребен да се завршат и подготват средствата за нивно ставање во употреба. Останатите трошоци по основ на позајмици се евидентирани како трошок. Трошоците за редовно одржување и поправки се евидентираат како деловни расходи во моментот на нивното настанување. Унапредувањата на постоечките средства се капитализираат само доколку тоа ги зголемува идните економски користи опфатени во ставката на недвижности, постројки и опрема.

2.5 Нематеријални средства

Средства за истражување и развој

Средствата за истражувачки активности кои се превземаат со цел да се добијат нови научни или технички познавања и разбирања се евидентираат во Извештајот за сеопфатната добивка како трошоци во моментот на нивното настанување. Средствата за развојни активности, со кои наодите од истражувањата се внесуваат во план или дизајн за производство на нови или значително подобрени производи и процеси се капитализираат доколку производот или процесот е технички или комерцијално оправдан и Друштвото има доволно ресурси за реализирање на развојот. Капитализираните трошоци ги вклучуваат набавната вредност на материјалите, директна работна сила и соодветен дел од општите трошоци. Останатите трошоци за развој се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка како трошоци во моментот на нивното настанување. Капитализираните развојни трошоци се евидентираат по набавна вредност намалена за исправка на вредноста и загуби од оштетување. Амортизација се признава во тековните расходи користејќи праволиниска метода во текот на периодот на очекувана корист, кој се проценува дека изнесува пет до шеснаесет години.

Трошоци за отворање на нови подрачја

Друштвото ги признава трошоците за отворање на нови подрачја како средства ако и само ако следните услови се исполнети:

- Веројатно е дека идните економски бенефити (подобрен пристап до локациите со руда) поврзани со отворање на нови подрачја, ќе се прелеат на сметка на Друштвото;
- Друштвото може да ја идентифицира компонентата локалитетот со руда до кое место пристапот е подобрен; и
- Трошоците кои се однесуваат на отворањето на нови подрачја поврзани со компонентата можат да бидат измерени.

Средствата за отворање на нови подрачја се евидентираат како дополнување на нематеријални средства. Почетно, тие се мерат по набавна вредност, а тоа е акумулација на трошоци кои се директно направени за вршење на активност за отворање на нови подрачја која го подобрува пристапот до идентифицираната компонента или руда, плус распределба на припишани индиректни трошоци. Трошоците поврзани со инцидентно работење не се вклучени во цената на средствата потребни за отворање нови подрачја. По почетното признавање, средствата за отворање нови подрачја се евидентираат по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и помалку поради загуби од оштетувања, доколку ги има. Средствата за отворање на нови подрачја ќе се амортизираат врз систематска основа, во текот на очекуваниот век на идентификуваната компонента на рудата која е попростапна поради отворањето на подрачјето.

Останати нематеријални средства

Трошоците за стекнување права, лиценци, трговски знаци и софтвер се капитализирани и амортизирани користејќи праволиниска метода во текот на период од пет години.

2.6 Оштетување на нефинансиски средства

Недвижностите, постројките и опремата, како и нематеријалните средства со дефиниран век на употреба се проверуваат за постоење на можни оштетувања секогаш кога одредени настани или промени на услови укажуваат дека евидентирираниот износ на средствата не може да се надомести. Секогаш кога евидентирираниот износ на средствата го надминува нивниот надоместлив износ, се признава загуба од оштетување во Извештајот за сеопфатната добивка. Надоместливиот износ претставува повисокиот износ помеѓу нето продажната цена и употребната вредност на средствата.

Оштетување на нефинансиски средства (продолжува)

Нето продажната цена е износ кој се добива од продажба на средство во трансакција помеѓу добро известени субјекти, додека употребената вредност е сегашната вредност на проценетите идни готовински приливи што се очекува да произлезат од континуираната употреба на средствата и од нивното отуѓување на крајот од употребниот век. Надоместливите износи се проценуваат за поединечни средства или, ако е тоа неможно, за целата група на средства која генерира готовина.

2.7 Финансиски средства

Друштвото ги класифицира своите финансиски средства во следните категории: финансиски средства по објективна вредност преку добивки и загуби, финансиски средства кои се чуваат до моментот на нивното доспевање, кредити и побарувања и финансиски средства расположливи за продажба. Класификацијата зависи од целта поради која финансиските средства биле набавени. Раководството ги класифицира своите вложувања во моментот на нивното првично признавање.

Финансиски средства по објективна вредност преку добивки и загуби

Финансиските средства по објективна вредност преку добивки и загуби се финансиски средства кои се наменети за тргување. Финансиското средство се класифицира во оваа категорија доколку е стекнато претежно со цел за продажба на краток рок. Средствата од оваа категорија се класифицираат како тековни средства и се евидентираат по објективна вредност при што промената во објективната вредност се признава во тековните приходи или расходи. На датумот на известување Друштвото нема средства класифицирани во оваа категорија.

Финансиски средства кои се чуваат до доспевање

Финансиски средства кои се чуваат до доспевање на недеривативни финансиски средства или определени плаќања и фиксно доспевање кои раководството на Друштвото има позитивна намера и можност да ги чува до доспевање. На датумот на известување Друштвото нема средства класифицирани во оваа категорија.

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се не-деривативни финансиски средства со фиксни или одредени плаќања кои не котираат на активен пазар. Тие се вклучени во тековните средства, освен оние кои доспеваат во период подолг од 12 месеци од датумот на известување. Тие се класифицираат како нетековни средства.

Кредитите и побарувањата на Друштвото на датумот на извештајот за финансиската состојба се состојат од побарувања од купувачи и останати побарувања, финансиски побарувања и пари и парични еквиваленти.

Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се не-деривативи, кои се креирани во оваа категорија или пак не се класифицирани во било која од останатите категории. Тие се вклучени во нетековни средства, освен ако раководството има намера да го отуѓи вложувањето во рок од 12 месеци од датумот на известување. На датумот на известување Друштвото нема средства класифицирани во оваа категорија.

Признавање и мерење на финансиските средства

Набавките и продажбите на финансиските средства се евидентираат на датумот на трансакцијата - датумот на кој што Друштвото има обврска да го купи или продаде средството.

Сите финансиски средства различни од средствата по објективна вредност преку добивки и загуби почетно се признаваат според објективната вредност зголемена за трошоците на трансакциите. Средствата по објективна вредност преку добивки и загуби почетно се признаваат според нивната објективна вредност, при што трошоците на трансакциите се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка.

Финансиски средства (продолжува)

Финансиските средства престануваат да се признаваат по истекот на правата за примање на паричните текови од финансиските средства или по нивното пренесување, а Друштвото ги пренело значително сите ризици и користи од сопственоста.

Финансиските средства расположливи за продажба и финансиските средства по објективна вредност преку добивки и загуби последователно се евидентирани по нивната објективна вредност. Позајмиците и побарувањата се евидентирани по амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна камата.

Сите финансиски средства кои не се евидентираат по објективна вредност преку добивката или загубата иницијално се признаваат по објективна вредност зголемена за трансакционите трошоци. Добивките и загубите кои произлегуваат од промената на објективната вредност на средствата по објективна вредност преку добивки и загуби се вклучуваат во Извештајот за сеопфатната добивка како “останати (загуби)/добивки нето” во периодот кога настануваат.

Приходите од дивиденди од финансиските средства преку добивки и загуби се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка како дел од останатите приходи во моментот кога Друштвото има воспоставено право на прилив од дивиденда. Промените на објективната вредност на монетарните и не-монетарните вложувања класифицирани како расположливи за продажба се признаени во останатата сеопфатна добивка.

Кога хартиите од вредност класифицирани како расположливи за продажба се продаваат или се оштетени, акумулираната корекција на објективната вредност признаена во капиталот се вклучува во Извештајот за сеопфатната добивка како добивки и загуби од вложувања во хартии од вредност.

Каматите на вложувањата во хартии од вредност расположливи за продажба се пресметани со употреба на методата на ефективна камата и се признаени во Извештајот за сеопфатната добивка како дел од финансиските приходи. Дивидендите на вложувањата во инструменти на капиталот расположливи за продажба се признаени во Извештајот за сеопфатната добивка како дел од останатите приходи кога Друштвото има воспоставено право на прилив од дивиденди.

Објективните вредности на котираните вложувања се базираат на тековните цени на котација. Доколку пазарот за некое финансиско средство не е активен (и за некотираните хартии од вредност), Друштвото утврдува објективна вредност по пат на употреба на техники на проценка.

На секој датум на Извештајот за финансиска состојба Друштвото врши проценка дали постои објективен доказ за оштетување на едно финансиско средство или група на финансиски средства. Во случај кога хартиите од вредност се класифицирани како расположливи за продажба, значителен или пролонгиран пад на објективната вредност на хартијата од вредност под нивната набавна вредност претставува индикатор дека средството е оштетено. Доколку постои таков доказ за хартиите од вредност класифицирани како расположливи за продажба, кумулативната загуба-измерена како разлика меѓу набавната вредност и тековната објективна вредност, намалена за загубата поради оштетување претходно признаена во Извештајот за финансиската состојба, се отстранува од капиталот и се признава во Извештајот за сеопфатната добивка. Загубите поради оштетување признаени во Извештајот за сеопфатната добивка за вложувањата во инструменти на капиталот не се коригираат преку Извештајот за сеопфатната добивка. Тестирањето за оштетување на побарувањата е подетално опишано во продолжение на оваа Белешка 2.10.

Финансиски средства (продолжува)

Оштетување на финансиски средства

a. Средства евидентирани по амортизирана набавна вредност

На крајот на секој пресметковен период, Друштвото проценува дали постои објективен доказ за оштетување на едно финансиско средство или група на финансиски средства. Финансиското средство или групата на финансиски средства, се оштетени, и загуба поради оштетување се евидентира само ако постои објективен доказ за оштетување како резултат на еден или повеќе настани кои се случиле по првичното признавање на средството (настан на загуба) и дека настанот или настаните на загуба имаат влијание на очекуваните идни парични текови на финансиското средство или групата на финансиски средства кои можат веродостојно да се проценат.

Како докази за оштетување може да се земат индикациите дека должникот или групата должници имаат значајни финансиски тешкотии, доцнење при исплата на главница и камата, веројатност дека ќе влезат во стечај или друга реорганизација, и каде што постојат видливи индикации за намалување на идните парични текови како што се промените во економските услови кои кореспондираат со загубата.

За категоријата кредити и побарувања износот на загубата поради оштетување претставува разлика помеѓу евидентираните износ на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови (исклучувајќи ги идните кредитни загуби кои не се случиле) дисконтирани со примена на изворната ефективна каматна стапка на финансиското средство.

Евидентираните износ на средството се намалува и износот на загубата истовремено се признава во Извештајот на сеопфатната добивка. Доколку кредитот или средството кое се чува до доспевање е со променлива каматна стапка, тековната ефективна каматна стапка утврдена според договорот претставува стапката на мерење на било која загуба од оштетување. На пример, Друштвото може да го измери оштетувањето на средството врз основа на објективната вредност на инструментот, користејќи пазарна цена.

Доколку во некој последователен период износот на оштетувањето се намали и тоа намалување може објективно да се поврзе со настан кој настанал после признавањето на оштетувањето (како на пример подобрување на кредитниот рејтинг на должникот), претходно признаената загуба ќе биде вратена со корекција во Извештајот на сеопфатната добивка.

b. Финансиски средства расположливи за продажба

На крајот на секој пресметковен период, Друштвото проценува дали постои објективен доказ за оштетување на едно финансиско средство или група на финансиски средства. За должнички хартии од вредност, Друштвото ги користи критериумите наведени во под точка (а). Кај сопственички хартии од вредност расположливи за продажба, значителното или пролонгирано опаѓање на објективната вредност на хартиите од вредност под нивната набавна вредност претставува индикатор дека средството е оштетено. Доколку постои таков доказ за финансиските средства расположливи за продажба, кумулативната загуба - измерена како разлика меѓу набавната вредност и тековната објективна вредност, намалена за загубата поради оштетување претходно признаена во Извештајот за финансиската состојба, се отстранува од капиталот и се признава во Извештајот за сеопфатната добивка. Загубите поради оштетување признаени во Извештајот за сеопфатната добивка за вложувањата во инструменти на капиталот не се коригираат преку Извештајот за сеопфатната добивка.

Доколку во некој последователен период објективната вредност на должничките инструменти евидентирани како финансиски средства расположливи за продажба се зголеми и зголемувањето може објективно да се поврзе со некој настан по датумот на евидентирањето на оштетувањето во добивките или загубите, претходно признаената загуба ќе биде вратена со корекција во Извештајот на сеопфатната добивка.

2.8 Пребивање на финансиските инструменти

Финансиските средства и обврски се пребиваат и нето вредноста се презентира во Извештајот за финансиска состојба, кога постои законско извршно право за пребивање на признаените вредности и постои можност да се порамнат на нето основа или пак истовремено да се реализираат средствата и подмират обврските.

2.9 Залихи

Залихите се евидентирани по пониската помеѓу набавната и нето реализационата вредност. Трошокот на залихите се одредува користејќи го методот на пондендиран просек. Трошокот за готовите производи и за производство во тек вклучува трошоци за суровини, директна работна сила, други директни трошоци и општи трошоци на производство (утврдени врз основа на нормалниот оперативен капацитет).

Трошокот на залихите не ги вклучува трошоците по камати за позајмици. Нето реализационата вредност претставува продажна вредност во секојдневниот тек на работата, намалена за трошоците за завршување, маркетинг и дистрибуција.

2.10 Побарувања од купувачи и останати побарувања

Побарувања од купувачите претставуваат износи од купувачи за продадени стоки или извршени услуги во нормалниот тек на работењето. Доколку наплатата на побарувањата се очекува за една или помалку од една година (или во временска рамка на еден оперативен циклус доколку е подолг), побарувањата се класифицирани како тековни средства. Доколку не го исполнуваат наведениот услов, истите се класифицираат како не-тековни средства. Побарувањата од купувачи иницијално се признаваат по нивната објективна вредност и последователно се измерени според нивната амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка, нето од резервирањето поради оштетување. Резервирање поради оштетување се пресметува кога постои објективен доказ дека Друштвото нема да може да ги наплати сите побарувања според нивните оригинални услови на побарувања.

Значителни финансиски потешкотии на должникот, веројатноста за стечај или финансиско реорганизирање како и пролонгирање или неможност за плаќање претставуваат индикатори дека побарувањата од купувачи се оштетени. Посебно значајните должници се тестирани за оштетување секој поединечно. Останатите должници се испитуваат заеднички во групи кои имаат слични карактеристики на кредитен ризик.

Износот на резервирањето претставува разлика помеѓу евидентируваниот износ на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови дисконтирани со примена на изворната ефективна каматна стапка на финансиското средство. Средствата со краткорочно доспевање не се дисконтираат. Евидентируваниот износ на средството се намалува преку употребата на сметка за резервирање поради оштетување, а расходот се признава во Извештајот за сеопфатната добивка во рамките на продажни и административни трошоци. Во случај на ненаплатливост на побарувањето истото се отпишува во сметката за резервирање поради оштетување за побарувања од купувачи. Последователната наплата на претходно отпишаните износи се признаваат во рамките на продажни и административни трошоци во Извештајот за сеопфатната добивка.

2.11 Парични средства и еквиваленти

Паричните средства и еквиваленти вклучуваат готовина во благајна, депозити по видување во банки и други краткорочни високоликвидни вложувања со оригинален рок на доспевање до три месеци.

2.12 Капитал, резерви, нераспределени добивки и дивиденди

(а) Акционерски капитал – главнина и премии

Акционерскиот капитал се состои од објективната вредност на монетарните влогови од страна на акционерите.

(б) Резерви

Резервите, кои се состојат од ревалоризациони и задолжителни резерви се создадени во текот на периодите врз основа на добивки/загуби од ревалоризација на недвижностите, постројките и опремата во случајот со ревалоризационите резерви, како и по пат на распределба на акумулираните добивки врз основа на законска регулатива и одлуките на раководството и акционерите на Друштвото.

(в) Акумулирани добивки

Акумулираните добивки ги вклучуваат задржаните добивки од тековниот и претходните периоди.

(г) Дивиденди

Дивидендите се признаени како обврски во периодот во кој што се одобрени од страна на сопствениците на Друштвото. Дивидендите за годината што се објавени по датумот на Извештајот за финансиската состојба се објавени во Белешката за настани по датумот на известување.

2.13 Финансиски обврски

Финансиските обврски се класифицираат во согласност со содржината на договорниот аранжман. Сите финансиски обврски на Друштвото на датумите на известување се класифицирани во категоријата останати финансиски обврски евидентирани по нивната амортизирана набавна вредност. Тие се состојат од примени позајмици, обврски кон добавувачи и останати обврски.

Обврски кон добавувачи и други обврски

Обврските кон добавувачи се обврски за плаќање за стоки или услуги кои се стекнати во нормалниот тек на работењето. Обврските се евидентираат како тековни доколку плаќањето на истите се изврши во рок една година или помалку од една година (или во временска рамка на еден оперативен циклус доколку е подолг). Доколку не го исполнуваат наведениот услов, истите се класифицираат како не-тековни обврски. Обврските кон добавувачи се евидентирани по нивната објективна вредност и последователно се измерени според нивната амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка.

Позајмици

Позајмиците иницијално се евидентирани според нивната објективна вредност, намалена за трошоците на трансакција. Последователно, позајмиците се евидентираат според нивната амортизирана набавна вредност; разликите помеѓу примањата (намалени за трошоците на трансакцијата) и надоместливиот износ се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка за времетраењето на позајмиците, користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Надоместоците кои се плаќаат за воспоставување на кредитни линии се признаваат како трошок за трансакцијата на позајмицата доколку постои веројатност дека дел или целата линија ќе се повлече. Во овој случај, надоместокот се одложува до моментот на повлекувањето. Доколку не постои доказ дека ќе се повлече одреден дел или сите кредитни линии, надоместокот се капитализира како однапред извршени плаќања за ликвидност и се амортизира за периодот на аранжманот.

Позајмиците се класифицирани како тековни обврски освен доколку Друштвото има безусловно право за подмирување на обврската за најмалку 12 месеци по датумот на Извештајот за финансиската состојба.

2.14 Трошоци за позајмување

Општите и посебните трошоци за позајмици директно поврзани со стекнување, изградба или производство на квалификувани средства, кои претставуваат средства за кои е потребен значителен период на време да се подготват за нивната наменска употреба или продажба, се додаваат на набавната вредност на тие средства, до моментот кога средствата се значително подготвени за нивната наменска употреба или продажба.

Приходите од вложувања стекнати од привремена инвестиција на специфични обврски по кредити каде се очекуваат трошоците за квалификувани средства се одземаат од трошоците за позајмување кои можат да се квалификуваат за капитализација. Сите останати трошоци за позајмици се признаени во добивките или загубите во периодот во кој настанале.

2.15 Наем

Друштвото признава постоење на договор за наем врз основа на суштината на договорот во зависност од тоа дали исполнувањето на договорот зависи од употребата на специфичното средство или средства или договорот пренесува право за употреба на средството.

Друштвото како закупец

Финансиски наем е тековен закуп на средство кој на Друштвото суштински му ги пренесува ризиците и бенефитите поврзани за сопственоста на предметот на наем. Закупените средства се капитализираат во моментот на отпочнувањето на наемот по нивната објективна вредност или ако е пониска, тогаш по сегашната вредност на минималните наем плаќања. Наем плаќањата се распределени помеѓу финансиските давачки и намалувањето на наем обврските со цел да се постигне константна каматна стапка за останатиот износ на обврската. Финансиските давачки се наплаќаат директно од приходот. Капитализираните средства за наем се амортизираат според пократкиот од проценетиот работен век на средството или според наем периодот, ако не постои реална сигурност дека Друштвото ќе стекне сопственост над средството до крајот на наем периодот. Друштвото нема класифицирани средства во оваа категорија.

Исплатите на оперативен наем се признаваат како трошок на правопропорционална основа во текот на наем периодот. Поврзаните трошоци како што се трошоци за одржување и осигурување се признаваат во периодот на нивното настанување.

Друштвото како закуподавач

Наемот каде Друштвото суштински ги задржува сите ризици и бенефити од сопственоста на средството се класифицира како оперативен наем. Иницијалните директни трошоци кои се јавуваат при договорите за оперативен наем во извештајот за финансиска состојба се презентираат како одложени трошоци и се признаваат како добивки / загуби во текот на наем периодот на иста основа како приход од наемнини. Непредвидените наемнини се признаваат како приход во периодот во кои се јавиле. Однапред платените наемнини се признаваат како одложен приход.

2.16 Тековен и одложен данок на добивка

Тековниот данок на добивка за претметковниот период претставува сума од тековниот и одложениот данок на добивка.

Тековен данок на добивка

Тековниот данок на добивка по стапка од 10% се пресметува врз основа на добивката искажана во Извештајот за сеопфатна добивка корегирана за помалку искажаните приходи и непризнаените расходи за даночни цели, даночниот кредит како и други даночни ослободувања. Деловните ентитети можат да ги користат даночните загуби од тековниот период за пребивање со платените даноци кои се однесуваат на одреден период, или пак за намалување или елиминација на даночните обврски за идните периоди.

Тековен и одложен данок на добивка (продолжува)

Даночните обврзници кои ќе вршат исплати на акумулираните добивки остварени во периодот од 2009 до 2013 за дивиденди и други распределби од добивката, имаат обврска да пресметаат и платат данок на добивка.

Одложен данок на добивка

Одложениот даночен расход се евидентира во целост, користејќи ја методата на обврска, за времените разлики кои се јавуваат помеѓу даночната основа на средствата и обврските и износите по кои истите се евидентирани за целите на финансиското известување. При утврдување на одложениот даночен расход се користат тековните важечки даночни стапки.

Одложениот даночен расход се задолжува или одобрува во Извештајот за сеопфатната добивка, освен доколку се однесува на ставки кои директно го задолжуваат или одобруваат капиталот, во кој случај одложениот данок се евидентира исто така во капиталот.

Одложените даночни средства се признаваат во обем во кој постои веројатност за искористување на времените разлики наспроти идната расположлива оданочива добивка.

Со состојба на 31 декември 2022 и 2021 година, Друштвото нема евидентирано одложени даночни средства или обврски, бидејќи не постојат временски разлики на овие датуми.

2.17 Надоместоци за вработените

Придонеси за пензиско осигурување

Друштвото има пензиски планови согласно домашната регулатива за социјално осигурување според која плаќа придонеси за пензиско осигурување на своите вработени. Придонесите, врз основа на платите се плаќаат на првиот и вториот пензиски фонд одговорни за исплата на пензиите. Не постојат дополнителни обврски во врска со овие пензиски планови.

Краткорочни користи за вработените

Краткорочните користи за вработените се мерат на недисконтирана основа и се признаваат кога соодветната услуга ќе се добие. Друштвото признава обврска и расход за износот кој што се очекува да биде исплатен како краткорочен бонус во пари или како удел во добивката и доколку Друштвото има сегашна правна или изведена обврска да врши такви исплати како резултат на услуги дадени во минатиот период и доколку обврската може да се процени веродостојно. Друштвото исплаќа на вработените краткорочни користи на вработените согласно законската регулатива, како и надоместок за неискористен годишен одмор.

Обврски при пензионирање на вработените

Друштвото, согласно законската регулатива исплаќа посебна минимална сума на вработените при пензионирањето во износ еднаков на двомесечна просечна плата. Друштвото нема извршено резервирање за пресметан посебен минимален износ за пензионирање на вработените, бидејќи овој износ не е од материјално значење за финансиските извештаи.

2.18 Данок на додадена вредност

Приходите, трошоците и средствата се признаваат намалени за износот на данокот на додадена вредност, освен:

-Кога данокот на додадена вредност од набавка на средства или услуги не е надоместив од даночната власт, во кој случај данокот на додадена вредност се признава како дел од трошоците за стекнување на средството или како дел од трошокот каде што е соодветно; и

-Побарувања и обврски кои се искажани со вклучен износ на данокот на додадена вредност.

Нето износот на данокот на додадена вредност кој се надоместува од, или се плаќа на даночните органи се вклучува како дел од побарувањата или обврските во Извештајот за финансиската состојба.

2.19 Резервирања

Резервирање се признава кога Друштвото има тековна обврска како резултат на настан од минатото и постои веројатност дека ќе биде потребен одлив на средства кои вклучуваат економски користи за подмирување на обврската, а воедно ќе биде направена веродостојна проценка на износот на обврската. Резервирањата се проверуваат на секој датум на известување и се корегираат со цел да се рефлектира најдобрата тековна проценка. Кога ефектот на временската вредност на парите е материјален, износот на резервирањето претставува сегашна вредност на трошоците кои се очекува да се појават за подмирување на обврската. Резервирања не се признаваат за идни загуби од работење.

2.20 Признавање на приходи и расходи

Приходот се состои од приходи од продажба на производи и од извршени услуги. Приходот од главните производи и услуги е прикажан во Белешка 15.

Приходот се евидентира/признава според објективната вредност на надоместоците кои Друштвото ги примило или очекува да ги прими од продажба на производи или обезбедување на услуги без данок на продажба, рабат и продажни дисконти.

Друштвото го применува критериумот за признавање на приходот кој е претставен подолу при секој засебен дел од продажната трансакција за да може да ја прикаже природата на трансакцијата. Надоместокот кој се добива од овие трансакции се евидентира како посебна компонента земајќи ја во предвид објективната вредност на секоја компонента.

Приходот се признава кога истиот може да се измери, кога е веројатна наплатата, трошокот кој е направен или може да биде направен, реално може да се измери и кога се исполнети сите критериуми за различните активности на Друштвото. Овие критериуми се засноваат врз база на производите и услугите кои им се обезбедуваат на купувачите и условите од договорот кај секој случај како и подолу наведеното:

Приходи од продажба - продажба на големо- мермерни блокови и плочи

Приходот од продажба на производи се признава во моментот на испорака до корисникот, кога приходот може да се пресмета, кога е сигурно дека ќе има финансиски прилив и кога се исполнети специфични критериуми во однос на активностите на Друштвото. Приходите не се сметаат разумно мерливи се додека сите услови поврзани со продажбата не се исполнети.

Приход од обезбедување на услуги

Приходот од обезбедување на услуги се признава за периодот во кој се обезбедуваат услугите и се евидентира според степенот на завршување кога истиот може со сигурност да биде измерен. Степенот на завршување се одредува врз основа на проверка на извршената работа.

Признавање на приходи и расходи (продолжува)

Приход од камата

Приходот од каматата се евидентира пропорционално на времето што го рефлектира ефективниот принос на средствата.

Расходи од деловното работење

Расходите од деловното работење се признаваат во моментот на искористувањето на услугите односно во периодот на нивното настанување.

Пребивање на приходите и расходите

Во текот на своето редовно работење, Друштвото учествува во други трансакции кои не генерираат приходи, туку се инцидентни во однос на главните активности кои генерираат приходи, Друштвото ги презентира резултатите од таквите трансакции преку пребивање на секој приход со соодветните расходи кои произлегуваат од истата трансакција, кога ова презентирање ја одразува суштината на трансакциите или настаните.

2.21 Преземени и неизвесни обврски

Не се евидентирани неизвесни обврски во финансиските извештаи. Тие се објавуваат доколку постои веројатност за одлив на средства кои вклучуваат економски користи. Неизвесните средства не се евидентирани во финансиските извештаи, но се објавуваат кога постои веројатност за прилив на економски користи.

Износот на неизвесна загуба се евидентира како резервирања доколку е веројатно дека идните настани ќе потврдат постоење на обврска на денот на известување и кога може да се направи разумна проценка на износот на загубата.

2.22 Трансакции со поврзани субјекти

Поврзани субјекти се оние каде што еден од субјектите го контролира другиот или има значително влијание врз финансиските или деловните одлуки на другиот субјект.

2.23 Известување по оперативни сегменти

Сегмент претставува посебна група на средства и деловни активности со кои се обезбедуваат производи или услуги кои подлежат на ризик и награди и се различни од другите сегменти. Географскиот сегмент обезбедува производи и услуги во одредено економско опкружување кое е подложно на ризици кои се разликуваат од ризиците кај други географски сегменти.

2.24 Настани по датумот на известување

Настаните по завршетокот на годината кои обезбедуваат дополнителни информации во врска со состојбата на субјектот на денот на известување (настани за кои може да се врши корегирање) се рефлектирани во финансиските извештаи. Настаните по завршетокот на годината за кои не може да се врши корегирање се прикажуваат во белешките во случај кога се материјално значајни.

3 Управување со финансиски ризици

3.1 Фактори на финансиски ризици

Деловните активности на Друштвото се изложени на различни финансиски ризици, вклучувајќи кредитен ризик, како и ризици поврзани со ефектите од промените во девизните курсеви и каматните стапки. Управувањето со ризици на Друштвото се фокусира на непредвидливоста на пазарите и се стреми кон минимизирање на потенцијалните негативни ефекти врз успешноста на деловното работење на Друштвото.

Управувањето со ризици на Друштвото го врши Одборот на директори врз основа на претходно одобрени документирани политики и процедури кои го опфаќаат целокупното управување со ризици, како и специфичните подрачја, како што се ризикот од курсни разлики, каматниот ризик, кредитниот ризик, употребата на соодветни хартии од вредност и вложување на вишок ликвидни средства.

3.2 Пазарни ризици

Ризик од курсни разлики

Друштвото има деловни активности на меѓународни пазари и е изложено на ризици од курсни разлики кои произлегуваат од изложеност кон различни валути, посебно во однос на Еврото. Друштвото не користи инструменти за обезбедување од ризик од курсни разлики. Одборот на директори на Друштвото е одговорен за одржување на соодветна нето позиција за секоја валута поединечно, како и вкупно за сите валути и неговите операции се следат дневно од страна на Раководството.

Евидентираната вредност на монетарните средства и обврски на Друштвото деноминирани во странски валута е како што следи:

Средства		2022 000 МКД	2021 000 МКД
Парични средства и еквиваленти	ЕУР	381,849	639,742
Финансиски побарувања	ЕУР	326,425	249,169
Побарувања од купувачи - странски купувачи	ЕУР	541,309	498,922
Побарувања од купувачи - странски купувачи	УСД	19	1
		1,249,602	1,387,834
Обврски			
Обврски кон добавувачи - странски добавувачи	ЕУР	(10,146)	(10,400)
		(10,146)	(10,400)

Анализа на сензитивноста на странската валута

	Нето износ во МКД	+1%	+5%	-1%	-5%
31 декември 2022					
ЕУР	1,239,437	12,394	-	(12,394)	-
УСД	19	-	1	-	(1)
Добивка или загуба	1,239,456	12,394	1	(12,394)	(1)
31 декември 2021					
ЕУР	1,377,433	13,774	-	(13,774)	-
УСД	1	-	-	-	-
Добивка или загуба	1,377,434	13,774	-	(13,774)	-

Пазарни ризици (продолжува)
Ризик од курсни разлики (продолжува)

Анализата на сензитивноста ги вклучува единствено монетарните ставки деноминирани во странска валута на крајот на годината, при што се врши корекција на нивната вредност при промена на курсот на еврото за 1% додека на останатите странски валути се врши корекција за 5%. Позитивниот, односно негативниот износ означува зголемување/намалување на добивката или останатиот капитал, кој што се јавува во случај доколку денарот ја намали/зголеми својата вредност во однос на еврото за +/- 1%. додека пак за останатите странски валути за +/- 5%.

Ризик од каматни стапки

Ризик од каматни стапки претставува ризик дека објективната вредност или идните парични текови на финансиските инструменти ќе имаат промени поради промени во вредноста на пазарните каматни стапки. Друштвото е изложено на ризици поради промени на пазарните каматни стапки најмногу поради долгорочната обврска на Друштвото по основ на долг со варијабилна каматна стапка. Раководството на Друштвото е во најголема мерка одговорно за дневно следење на состојбата на ризикот од нето каматни стапки и одредува лимити за намалување на потенцијалот од каматна неусогласеност.

Следната табела ја прикажува изложеноста на Друштвото на ризици од каматни стапки:

	2022 000 МКД	2021 000 МКД
Средства		
<i>Без каматна стапка:</i>		
Побарувања од купувачи и останати побарувања	541,473	499,451
Парични средства и еквиваленти	12	7
	541,485	499,458
<i>Со фиксна каматна стапка:</i>		
Депозити во банка	326,425	249,169
Парични средства и еквиваленти	397,014	644,728
	723,439	893,897
Вкупно средства	1,264,924	1,393,355
Обврски		
<i>Без каматна стапка:</i>		
Обврски кон добавувачи и останати обврски	58,148	54,922
Каматна сензитивност	58,148	54,922

3.3 Кредитен ризик

Кредитен ризик е ризик од финансиски загуби на Друштвото доколку клиентот или другата страна на финансиските инструменти не си ги исполни обврските од договорот и најчесто настанува од побарувањата од купувачите. Изложеноста на Друштвото на кредитни ризици зависи од индивидуалните карактеристики на секој купувач.

Друштвото има воспоставено политики за продажба на производи и услуги на клиенти со соодветна кредитна историја. Друштвото има политики кои го ограничуваат износот на кредитната изложеност на неговите клиенти. Максималната изложеност на Друштвото на ризик од кредитирање е претставена со евидентираниот износ на секое финансиско средство во Извештајот за финансиска состојба.

Друштвото утврдува надоместок за оштетување кој претставува проценка за направени трошоци во однос на побарувањата од купувачи што се однесува на одредени загуби поврзани со индивидуално значајни изложувања. Побарувањата од странските купувачи се наплатуваат преку акредитиви кои доспеваат до 90 дена. Максималната изложеност на Друштвото на кредитен ризик е претставена

Кредитен ризик (продолжува)

со евидентираниот износ на секое финансиско средство во Извештајот за финансиска состојба како што е прикажано подолу:

	2022	2021
Класи на финансиски средства - евидентирана вредност(во 000 МКД):		
Кредити и побарувања		
Парични средства и еквиваленти	397,026	644,735
Финансиски побарувања	326,425	249,169
Побарувања од купувачи и останати побарувања	541,473	499,451
	1,264,924	1,393,355

Кредитниот ризик за паричните средства и еквиваленти не е од материјално значајна вредност затоа што договорните страни се угледни банки со високо ниво на надворешно кредитирање.

Друштвото ја обезбедува својата кредитна изложеност кон клиентите со банкарски гаранции, акредитиви, парични депозити, авансни плаќања итн. Иако Друштвото има значајна кредитна изложеност кон кинеските комитенти околу 80% од продажбата (го вклучува Хонг Конг, 2021: кинеските комитенти околу 84% од продажбата), избраните дистрибутери се претежно извозно ориентирани, факт кој ја минимизира изложеноста на ризик на кинескиот пазар. Според сознанијата, големите потрошувачи на Друштвото, до денес, не доживеале значителни финансиски потешкотии. Кредитниот квалитет на побарувањата од купувачите на 31 декември 2022 година се смета за добар. Кредитниот квалитет на побарувањата од купувачите и дадените аванси со состојба на датумот на Извештајот за финансиска состојба е обелоденет во Белешка 9.

3.4 Ликвидносен ризик

Друштвото ги контролира потребите за ликвидност преку внимателно следење на планираните плаќања на долговите за долгорочни финансиски обврски како и со планирање на паричниот прилив и одлив кој се очекува во секојдневното работење. Потребите за ликвидност се набљудуваат во различни временски интервали. Побарувањата на нето парични средства се споредуваат со расположливите средства за позајмување за да се утврди дали постои недостиг на средства. Оваа анализа покажува дали расположливите средства за позајмување се очекува да бидат доволни во предвидениот период. Друштвото чува парични средства кои овозможуваат управување со потребите од ликвидност за минимален период од 30 денови. Управувањето со долгорочните потреби од ликвидност се врши со помош на средства од кредитни линии.

Со состојба на 31 декември 2022 и 2021 година, договорната доспеаност на обврските на Друштвото (вклучувајќи исплата на камати, доколку е применливо) е прикажана во следната табела:

	Тековни		Нетековни
	1 до 12 месеци (000 МКД)	1 до 5 години (000 МКД)	Над 5 години (000 МКД)
На 31 декември 2022			
Обврски кон добавувачи и останати обврски	58,149	-	-
	58,149	-	-
На 31 декември 2021			
Обврски кон добавувачи и останати обврски	54,922	-	-
	54,922	-	-

Наведените износи го рефлектираат договорниот недисконтиран паричен тек кој може да се разликува од евидентираната вредност на обврските на датумот на издавање на извештајот.

3.5 Управување со ризик на капитал

Целите на Друштвото при управување со капиталот се следните :

- Овозможување на Друштвото да продолжи со понатамошна континуирана деловна активност со цел да обезбеди приход за акционерите и бенефиции за други заинтересирани лица;
- Да одржи оптимална структура на капиталот со цел намалување на трошокот на капиталот.

Со цел да ја одржи или прилагоди структурата на својот капитал, Друштвото може да изврши корекција на износот на дивиденди исплатени на акционерите, да врати капитал на акционерите, да издаде нови акции или да продаде средства за да го намали долгот.

Показател на задолженост

Структурата на капиталот на Друштвото се состои од обврски, пари и парични еквиваленти и капитал, кој се состои од акционерски капитал, резерви, ревалоризациони вишоци и акумулирана добивка. Раководството ја анализира структурата на капиталот на годишна основа како однос на нето обврските по кредити во однос со вкупниот капитал.

Нето обврските по позајмици се пресметани како вкупни обврски по позајмици намалени за износот на паричните средства и паричните еквиваленти.

Показателот на задолженоста на крајот на годината е прикажан како што следи:

	2022 (000 МКД)	2021 (000 МКД)
Парични средства и еквиваленти и финансиски побарувања	(723,451)	(893,904)
Нето обврски	(723,451)	(893,904)
Акционерски капитал	2,519,697	2,649,117
Показател на задолженост	-	-

3.6 Проценка на објективната вредност

Објективна вредност претставува вредност за која едно средство може да биде заменето или некоја обврска подмирена под нормални комерцијални услови. На 31 декември 2022 и 2021 година не е презентирани финансиски инструмент по објективна вредност.

3.6.1 Финансиски инструменти кои не се евидентирани по објективна вредност

Следната табела ја прикажува евидентираната вредност и објективната вредност на оние финансиски средства и обврски кои во Извештајот на финансиската состојба не се евидентирани според објективната вредност:

	Евидентирана вредност		Објективна вредност	
	2022 (000 МКД)	2021 (000 МКД)	2022 (000 МКД)	2021 (000 МКД)
Средства				
Побарувања од купувачи, нето	541,473	499,451	541,473	499,451
Финансиски побарувања	326,425	249,169	326,425	249,169
Парични средства и еквиваленти	397,026	644,735	397,026	644,735
Вкупно средства	1,264,924	1,393,355	1,264,924	1,393,355
Обврски				
Обврски кон добавувачи и останати обврски (без обврски за данок)	58,149	54,922	58,149	54,922
Вкупно обврски	58,149	54,922	58,149	54,922

Проценка на објективната вредност (продолжува)

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се мерат по амортизирана набавна вредност намалена за резервирање поради оштетување. Нивната објективна вредност е еднаква со нивната евидентирана вредност поради краткорочното доспевање.

Останати финансиски средства

Објективната вредност на монетарните средства кои ги вклучуваат паричните средства и еквиваленти се смета дека е приближна на нивната евидентирана вредност поради доспеаноста која е пократка од 3 месеци.

Обврски кон добавувачи и обврски од позајмици

Објективната вредност на обврските кон добавувачи и останатите обврски е приближна на евидентираната вредност поради нивното краткорочно доспевање. Објективната вредност на позајмиците со варијабилна каматна стапка е приближна на евидентираната вредност поради прилагодувањата на каматните стапки за специфични финансиски обврски кон пазарните каматни стапки за слични инструменти.

4 Значајни сметководствени проценки

При примената на сметководствените политики на Друштвото, опишани во Белешка 2 од Раководството на Друштвото се бара да врши проценки и прави претпоставки за евидентираните износи на средствата и обврските кои не се јасно воочливи од други извори. Проценките и придружните претпоставки се засноваат на минати искуства и други фактори, за кои се смета дека се релевантни. При тоа, фактичките резултати може да отстапуваат од таквите проценки.

Проценките и главните претпоставки се проверуваат тековно. Ревидираните сметководствени проценки се признаваат во периодот во кој истите се ревидирани доколку таквото ревидирање влијае само за или во тој период, како и за идни периоди, доколку ревидирањата влијаат за тековниот и идните периоди.

Несигурност во проценките

Оштетување на нефинансиски средства

При проценка на исправката на вредноста, Раководството го проценува надоместливиот износ на секое средство или групи кои генерираат готовина врз основа на очекуваните идни парични текови и примена на каматна стапка за нивно дисконтирање. Овие претпоставки, Друштвото ги проверува на годишно ниво. Несигурноста за проценка се однесува на претпоставки за идните резултати од работењето и утврдување на соодветна стапка за дисконтирање. Раководството на Компанијата го зеде во предвид целокупното влијание на КОВИД-19 и глобална политичка – економска и енергетска криза при проценка на исправката на вредноста и смета дека нема ефект врз исправката на вредноста на средствата.

Оштетување на финансиски средства

Оштетување на побарувања од купувачи и останати побарувања

Друштвото пресметува оштетување на побарувања од купувачи и останати побарувања врз основа на проценети загуби што резултираат од неможноста на купувачите да ги извршат бараните плаќања. Проценката се базира на старосната структура на побарувањата од купувачи и отпишувањата во минатото, кредитоспособноста на купувачите и промените во условите за плаќање на купувачите, кога се евалуира адекватноста на загубата поради оштетување за спорните побарувања. Тука се вклучени претпоставки за однесувањето на купувачите во иднина и резултиракката наплата во иднина. Ако се влошува финансиската состојба на купувачите, реалното отпишување на тековно постоечките побарувања може да биде поголемо од очекуваното и може да го надмине нивото на досега признатите загуби поради оштетување. Во текот на 2021 година не се направени промени во претходно користените претпоставки.

Корисниот век на средствата кои се амортизираат

Раководството врши проверка на корисниот век на средствата кои се амортизираат на секој датум на известување. Раководството проценило дека корисниот век го претставува очекуваното користење на средството. Евидентираните износи се анализирани во Белешка 5 и 6. Сепак, фактичките резултати може да се разликуваат поради технолошката застареност.

Залихи

Залихите се вреднувани по пониската помеѓу набавната и нето реализационата вредност. При процената на нето реализационата вредност, клучни претпоставки кои ги користи Друштвото се проценетите трошоци за продажба и очекуваната продажна цена. Овие претпоставки, Друштвото ги проверува на годишно ниво. Друштвото ги зема предвид најобјективните докази / податоци кои се на располагање во периодот кога се правени проценките.

Резервирања

Резервирањата се проверуваат на секој датум на Извештајот за финансиската состојба и се коригираат со цел да се рефлектира најдобрата тековна проценка. Кога ефектот на времената вредност на парите е материјален, износот на резервирањето претставува сегашна вредност на трошоците кои се очекува да се појават за подмирување на обврската. Во текот на 2022 година не се направени промени во претходно користените претпоставки.

5 Недвижности, постројки и опрема

	Земјиште и згради	Машини и опрема	Инвестиции во тек	Вкупно
На 01 јануари 2021				
Набавна или ревалоризациона вредност	385,004	1,678,007	95,586	2,158,597
Исправка на вредноста и оштетување	(191,670)	(1,013,637)	-	(1,205,307)
Нето евидентирана вредност	193,334	664,370	95,586	953,290
Година што завршува на 31 декември 2021				
Почетна нето евидентирана вредност	193,334	664,370	95,586	953,290
Набавки, нето од трансфери од инв. во тек	32,851	100,291	(62,243)	70,899
Отуѓувања, нето	(506)	(1,034)	-	(1,540)
(Депрецијација) за годината	(9,939)	(113,320)	-	(123,259)
Крајна нето евидентирана вредност	215,740	650,307	33,343	899,390
На 31 декември 2021 / 01 јануари 2022				
Набавна или ревалоризациона вредност	416,425	1,770,681	33,343	2,220,449
Исправка на вредноста и оштетување	(200,685)	(1,120,374)	-	(1,321,059)
Нето евидентирана вредност	215,740	650,307	33,343	899,390
Година што завршува на 31 декември 2022				
Почетна нето евидентирана вредност	215,740	650,307	33,343	899,390
Набавки, нето од трансфери од инв. во тек	37,438	77,639	(12,112)	102,965
Отуѓувања, нето	(842)	(1,985)	-	(2,827)
(Депрецијација) за годината	(11,155)	(104,261)	-	(115,416)
Крајна нето евидентирана вредност	241,181	621,700	21,231	884,112
На 31 декември 2022				
Набавна или ревалоризациона вредност	449,065	1,840,108	21,231	2,310,404
Исправка на вредноста и оштетување	(207,884)	(1,218,408)	-	(1,426,292)
Нето евидентирана вредност	241,181	621,700	21,231	884,112

Отуѓувања

Во текот на 2022 година, Друштвото расходува опрема, мебел и компјутерски хардвер чија нето сегашна вредност изнесува 1,580 илјади денари (2021: 1,543 илјади денари) која е вклучена во административни и продажни трошоци (види Белешка 17).

Во текот на 2022 година, Друштвото продаде транспортни средства чија нето сегашна вредност изнесува 1,246 илјади денари (2021: 0 илјади денари). Продажната вредност на продадената опрема изнесува 1,618 илјади денари (2021: 358 илјади денари). Остварена е добивка од овие трансакции во износ од 371 илјади денари (2021: 358 илјади денари), која е вклучена во останати деловни приходи (види Белешка 19).

Инвестиции во тек

На 31 декември 2022 година, инвестициите во тек во износ од 21,231 илјади денари (2021: 33,343 илјади денари) се однесуваат на трошоците за реновирање во рамките на фабриката, набавка на еден багер на гасеници и поголеми ремонти на опремата.

Залог врз недвижностите, постројките и опремата

Со состојба на ден 31 декември 2022, Друштвото има дадено заложни права - хипотеки врз дел од своите недвижности. На датумот на известување, нето евидентираната вредност на овие средства изнесува 93,770 илјади денари, додека нивната проценета вредност изнесува 205,563 илјади денари (2021: 205,563 илјади денари) (види Белешка 26).

6 Нематеријални средства

	Софтвер	Трговски знаци	Средства за истраж. и развој	Немат. сред. во подготовка	Вкупно
На 1 јануари 2021					
Набав.или ревалор.вредност	16,804	13,979	190,970	1,451	223,204
Исправка на вредноста	(12,745)	(10,845)	(113,835)	-	(137,425)
Нето евидентирана вредност	4,059	3,134	77,135	1,451	85,779
Година што завршува на 31 декември 2021					
Почетна нето евидент.вредност	4,059	3,134	77,135	1,451	85,779
Набавки, нето од преноси од инвестиции во тек	146	820	2,047	(235)	2,778
Отуѓувања, нето (Амортизација) за годината	(3)	-	-	-	(3)
	(1,406)	(898)	(11,537)	-	(13,841)
Нето евидентирана вредност	2,796	3,056	67,645	1,216	74,713
На 31 декември 2021 / 1 јануари 2022					
Набав.или ревалор.вредност	16,947	14,799	193,017	1,216	225,979
Исправка на вредноста	(14,151)	(11,743)	(125,372)	-	(151,266)
Нето евидентирана вредност	2,796	3,056	67,645	1,216	74,713
Година што завршува на 31 декември 2022					
Почетна нето евидент.вредност	2,796	3,056	67,645	1,216	74,713
Набавки, нето од преноси од инвестиции во тек	670	1,937	8,991	(256)	11,342
(Амортизација) за годината	(1,354)	(930)	(13,594)	-	(15,878)
Нето евидентирана вредност	2,112	4,063	63,042	960	70,177
На 31 декември 2022					
Набав.или ревалор.вредност	17,617	16,736	202,008	960	237,321
Исправка на вредноста	(15,505)	(12,673)	(138,966)	-	(167,144)
Нето евидентирана вредност	2,112	4,063	63,042	960	70,177

Средства за истражување и развој

Со состојба на 31 декември 2022 година, салдото на средствата за истражување и развој во износ од 63,042 илјади денари (2021: 67,645 илјади денари) вклучува трошоци за отварање на нови рудни подрачја со преостанат период на амортизација од 8 години, како и геофизичко истражување и подготовка на 10-годишен план за рудникот.

Нематеријални средства во подготовка

Со состојба на 31 декември 2022 година, салдото на нематеријалните средства во подготовка изнесува 960 илјади денари (2021: 1,216 илјади денари) и се однесува на проекти за фабрика и новата веб страна на компанијата.

Алокација на трошокот за депрецијација и амортизација

Од вкупната амортизација и депрецијација за годината што заврши на 31 декември 2022 во износ од 131,294 илјади денари (2021: 137,100 илјади денари) обелоденето во Белешката 22, износот од 126,255 илјади денари (2021: 131,029 илјади денари) е алоциран во цена на чинење на продажбата, додека преостанатите 5,039 илјади денари (2021: 6,071 илјади денари) - во административни и продажни трошоци (види Белешка 17).

7 Финансиски инструменти по категории

Евидентираниите вредности на финансиските средства и обврски на Друштвото признаени на датумот на Извештајот за финансиска состојба за објавените периоди можат исто така да бидат категоризирани на следниов начин:

	2022	2021
Средства		
Кредити и побарувања		
Побарувања од купувачи и останати побарувања	541,473	499,451
Финансиски побарувања	326,425	249,169
Парични средства и еквиваленти	397,026	644,735
	1,264,924	1,393,355
Обврски		
Останатите финансиски обврски по амортизирана набавна вредност		
Обврски кон добавувачи и останати обврски	58,149	54,922
	58,149	54,922

8 Залихи

	2022	2021
Производство во тек	187,574	188,554
Готови производи	63,356	61,270
Резервни делови	50,230	49,604
Суровини	16,781	11,824
Трговски стоки	4,518	4,666
Останато	1,612	1,341
	324,071	317,259

Во текот на 2022 година, Друштвото призна трошок за растур, расипување и крш во износ од 9,590 илјади денари (2021: 7,277 илјади денари) и кусоци во износ од 753 илјади денари (2021: 36 илјади денари) вклучен во административни и продажни трошоци (види Белешка 17 и 22).

Понатаму во текот на 2022 година, Друштвото изврши проценка на нето реализационата вредност на залихите врз основа на што ја намали нивната вредност во вкупен износ од 10,619 илјади денари (2021: 17,059 илјади денари). Нето износ од 10,511 илјади денари (2021: 16,581 илјади денари), намален за приходи од исправка на вредноста на претходно отпишани залихи во износ од 108 илјади денари се признаени во рамките на административни и продажни трошоци (види Белешка 17 и 22).

Во текот на 2022 година, Друштвото изврши проценка на нето реализационата вредност на резервните делови и материјалите врз основа на што ја намали нивната вредност во вкупен износ од 3,597 илјади денари (2021: 6,968 илјади денари) (види Белешка 22), признаени во административни и продажни трошоци (види Белешка 17).

Трошокот на залихите на суровините, материјалите, резервните делови и останатите залихи, вклучен во цената на чинење на продажбата за годината што заврши на 31 декември 2022 изнесува 262,513 илјади денари (2021: 213,736 илјади денари).

9 Побарувања од купувачи и останати побарувања

	2022	2021
Побарувања од купувачи		
Домашни купувачи	1,534	1,757
Странски купувачи	428,851	380,242
Побарувања од поврзани субјекти (види Белешка 23)	112,477	118,681
	542,862	500,680
Намалено за: резервирања за оштетување	(4,274)	(4,328)
	538,588	496,352
Останати побарувања		
Аванси на добавувачи	34,776	4,170
Однапред платен ДДВ	14,956	9,509
Одложени трошоци	1,706	1,910
Останати тековни побарувања	2,885	3,099
	54,323	18,688
Побарувања од купувачи и останати побарувања	592,911	515,040

Со состојба на 31 декември 2022 година кредитниот квалитет на портфолиото на побарувањата од купувачите и авансите кон добавувачите на Друштвото е како што следи:

	Недоспеани и неоштетени	Доспеани но неоштетени	Оштетени	Вкупно
Набавна вредност	481,021	57,567	4,274	542,862
Намалено за резервирање поради оштетување	-	-	(4,274)	(4,274)
	481,021	57,567	-	538,588

Со состојба на 31 декември 2021 година кредитниот квалитет на портфолиото на побарувањата од купувачите и авансите кон добавувачите на Друштвото е како што следи:

	Недоспеани и неоштетени	Доспеани но неоштетени	Оштетени	Вкупно
Набавна вредност	376,793	119,559	4,328	500,680
Намалено за резервирање поради оштетување	-	-	(4,328)	(4,328)
	376,793	119,559	-	496,352

Анализата на старосната структура на доспеани но неоштетени побарувања од купувачите и аванси на добавувачи со состојба на 31 декември 2022 година е како што следи:

	Домашни	Странски	Вкупно
До 1 година	30	57,537	57,567
Над 1 година	-	-	-
	30	57,537	57,567

Анализата на старосната структура на доспеани но неоштетени побарувања од купувачите и аванси на добавувачи со состојба на 31 декември 2021 година е како што следи:

	Домашни	Странски	Вкупно
До 1 година	247	119,312	119,559
Над 1 година	-	-	-
	247	119,312	119,559

Побарувања од купувачи и останати побарувања (продолжува)

Промените во сметката на резервирање поради оштетување на побарувањата од купувачите за годините коишто завршуваат на 31 декември 2022 и 2021 се како што следи:

	2022	2021
На 1 јануари	4,328	4,334
Отпис на оштетени претходно целосно резерирани побарувања	(68)	(11)
Приход од наплата на претходно резервирани поб. (Белешка 19)	(2)	-
Тековен расход од оштетување на побарувања (Белешка 17)	22	8
Курсни разлики	(6)	(3)
На 31 декември	4,274	4,328

Со состојба на 31 декември 2022 година, и врз основа на проценка на раководството, Друштвото изврши отпис на целосно ненаплатливи побарувања од купувачи непосредно на товар на тековните расходи, во износ од 1,944 илјади денари (2021: 98 илјади денари) (Белешка 17).

10 Финансиски побарувања

	2022	2021
Депозити во:		
Стопанска Банка АД Скопје	141,434	-
Прокредит Банка АД Скопје	184,991	249,169
	326,425	249,169

11 Парични средства и еквиваленти

	2022	2021
Денарски и девизни сметки во банки	397,014	644,728
Готовина во благајна	12	7
	397,026	644,735

12 Капитал

Акционерски капитал

	Број на акции	Номин.вред. (000 МКД)	Вкупно (000 МКД)
Одобрени, издадени и во целост платени обични акции со номинална вредност од 1 Евро по акција			
	4,686,858	285,761	285,761
На 31 декември 2022 и 2021	4,686,858	285,761	285,761

Структурата на акционерскиот капитал со состојба на 31 декември 2022 и 2021 година, е како што следи:

	Број на акции	Износ во евра	%
Stone Works Holdings Cooperatief U.A. Netherlands	4,182,888	4,182,888	89.25
Piraeus Bank S.A. ³	468,700	468,700	10.00
Останати – малцинско учество	35,270	35,270	0.75
	4,686,858	4,686,858	100.00

Сите издадени акции се целосно платени. Имателите на обичните акции имаат право на глас во Собранието на Друштвото, право на исплата на дел од добивката и право на исплата на дел од остатокот од ликвидационата односно стечајната маса на Друштвото.

³ Во својство на издавачот на сертификати ELPIS

Капитал (продолжува)

Резерви

	Законски, статутарни и останати резерви	Резерви за реинвестирана добивка	Ревалоризаци- они резерви	Вкупно
На 01 јануари 2022	283,965	534,691	75,209	893,865
Трансфер во резерви за реинвестирана добивка од акумулирана добивка	-	154,200	-	154,200
Трансфер од резерви за реинвестирана добивка во акумулирана добивка	-	(38,605)	-	(38,605)
31 декември 2022	283,965	650,286	75,209	1,009,460
На 01 јануари 2021	283,965	442,241	75,209	801,415
Трансфер во резерви за реинвестирана добивка од акумулирана добивка	-	92,500	-	92,500
Трансфер од резерви за реинвестирана добивка во акумулирана добивка	-	(50)	-	(50)
31 декември 2021	283,965	534,691	75,209	893,865

Законски резерви

Резервите, кои со состојба на 31 декември 2022 и 2021 изнесуваат 283,965 илјади денари, се создадени во текот на годините преку распределба на нето добивката по оданочување. Во согласност со законската регулатива, Друштвото има обврска секоја година да издвојува 5% од својата годишна нето добивка по оданочување, се додека нивото на тие резерви не достигне 10% од регистрираниот капитал.

Со одлука на Собранието на Друштвото, резервите може да се распределат за дивиденди на акционерите и/или за откуп на сопствени акции.

Реинвестирана добивка

На 20 април 2022 година, согласно Одлука на Годишно Собрание на акционери број 02-1705/6, дел од добивката на Друштвото за 2021 година во износ од 154,200 илјади денари беше распределена како Реинвестирана добивка и ќе биде искористена за финансирање на инвестиционата програма на Друштвото. Исто така, дел од Реинвестираната добивка во износ од 38,605 илјади Денари што не беше искористена во 2021 е пренесена во акумулирана добивка.

На 28 мај 2021 година, согласно Одлука на Годишно Собрание на акционери број 02-2550/6, дел од добивката на друштвото за 2020 година во износ од 92,500 илјади денари беше распределена како Реинвестирана добивка и ќе биде искористена за финансирање на инвестиционата програма на Друштвото.

Ревалоризациони резерви

Ревалоризационите вишоци, кои со состојба на 31 декември 2022 и 2021 изнесуваат 75,209 илјади денари се иницијално создадени во текот на 2002 година, врз основа на извршена независна проценка на недвижностите, постројките и опремата на Друштвото. Последователните промени (префрлувања во нераспределена добивка) се однесуваат на делот на ревалоризационите вишоци вклучени во продадените недвижности, постројки и опрема.

Капитал (продолжува)

Дивиденди

На 20 април 2022 година, согласно Одлука на Годишно Собрание на акционери број 02-1705/6, акумулираните добивки остварени до 31 Декември 2020 година и дел од добивката од 2021 година во износ од 988,913 илјади Денари се распределени за исплата на дивиденди. Во периодот заклучно со 31 Декември 2021 година Друштвото исплати дивиденди на своите акционери во вкупен нето износ од 978,100 илјади Денари од кои 10,615 илјади Денари данок на исплатени дивиденди.

13 Обврски кон добавувачи и останати обврски

	2022	2021
Обврски кон добавувачи		
Домашни добавувачи	30,019	26,086
Странски добавувачи	10,146	10,400
Обврски кон поврзани субјекти (види Белешка 23)	-	-
	40,165	36,486
Останати тековни обврски		
Обврски кон вработените и раководството	17,498	17,938
Аванси од купувачи	6,572	2,545
Пресметани одложени обврски	5,274	-
Обврски по дивиденди (нето од поврзани даноци)	382	413
Останато	104	85
	20,830	20,981
Вкупно обврски кон добавувачи и останати обврски	69,995	57,467

14 Обврски кон државни институции

	2022	2021
Надомест за концесија и други давачки	5,338	6,500
Обврски за персонален данок	195	118
Данок по задршка	4	371
	5,537	6,989

15 Приходи од продажба

	2022	2021
Домашен Пазар	6,038	9,659
Странски пазари:		
-Кина ⁴	1,490,939	1,567,434
-Грција	329,062	242,200
-Балкан	21,888	22,508
-Останати пазари	24,089	14,878
Вкупна продажба на странски пазари	1,865,978	1,847,020
Вкупно приходи од продажба	1,872,016	1,856,679

⁴ Ја вклучува Кина и Хонг Конг

16 Цена на чинење на продажбата

	2022	2021
Залиха на готови производи и недовршено п/во на 1 јануари	249,824	251,498
Зголемено за: Вкупно производство за годината завршена на 31 декември	662,948	581,650
Зголемено за: Приходи од исправка на вредноста на претходно отпишани залихи	1,460	-
Зголемено за: Приходи од исправка на вредноста на потрошените застарени материјали и резервни делови	833	637
Зголемено за: Трошоци на продадени различни материјали	339	175
Употреба на сопствени производи	(1,866)	(6,944)
Намалено за: Растур, расипување и крш (намалено за износот на ДДВ)	(8,127)	(6,167)
Кусоци (намалено за износот на ДДВ)	(650)	(15)
Намалено за: Расход од обезвреднување на залихи, нето (Белешка 8, 17, 22)	(10,511)	(16,581)
Расход од обезвреднување на застарени материјали и резервни делови (Белешка 8)	(3,597)	(6,968)
Намалено за: Приход од корекција на исправка на вредноста на продадените залихи	(1,460)	-
Намалено за: Приход од корекција на исправка на вредноста на потрошените застарени материјали и резервни делови	(833)	(637)
Намалено за: Залиха на гот.произв.и недовршено п/во на 31 декември	(250,930)	(249,824)
	637,430	546,824

17 Административни и продажни трошоци

	2022		2021	
	Административни	Продажни	Административни	Продажни
Трошоци на вработени (Белешка 18)	36,996	8,799	48,960	9,743
Користи на вработените	15,528	-	25,209	-
Маркетинг и промоции	11,212	90	7,301	120
Професионални консултантски услуги	6,062	-	5,289	-
Амортизација и депрецијација (Белешка 5 и 6)	4,305	734	4,463	1,608
Услуги	4,203	1,353	5,549	1,494
Материјали, резервни делови и енергија	3,770	4,144	3,356	3,729
Трошоци за оперативен наем	1,283	-	1,317	-
Даноци и останати надоместоци	1,086	126	918	172
Транспорт на производи	-	151,395	-	142,357
Расход од обезвреднување на залихите (Белешка 8, 17, 22)	-	10,511	-	16,581
Растур, расипување и крш (Белешка 8, 22)	-	9,590	-	7,277
Расход од обезвреднување на застарени материјали и резервни делови (Белешка 8)	-	3,597	-	6,968
Расход од оштетување и отпис на побарувања од купувачи (Белешка 9)	-	1,966	-	106
Нето евидентирана вредност на отпишана опрема (Белешка 5)	-	1,580	-	1,543
Кусоци (Белешка 8, 22)	-	753	-	36
Останати трошоци и провизии	9,834	2,230	2,645	684
	94,279	196,868	105,007	192,418

18 Трошоци на вработени

	2022	2021
Нето плати	133,069	140,886
Персонален данок и задолжителни придонеси	62,363	65,738
Трошоци за деловни патувања	121	1,061
Останати надоместоци	30,909	26,700
	226,462	234,385

Од вкупните трошоци на вработените за годината која завршува на 31 декември 2022 износот од 180,667 илјади денари е алоциран во цена на чинење на продажбата (2021: 175,682 илјади денари), додека преостанатите 45,795 илјади денари (2021: 58,703 илјади денари) во административни и продажни трошоци (види Белешка 17).

19 Останати деловни приходи

	2022	2021
Приходи од префактурирање на транспорти трошоци и др. услуги	11,355	7,687
- минус: Трошоци поврзани со погоре наведените услуги	(10,962)	(7,398)
Отпис на обврски и вишоци по попис	5,805	783
Продадени материјали	827	840
Приход од дополнително здравствено осигурување	529	857
Добивка од продадени недвижности, постројки и опрема (Бел. 5)	371	358
Приход од отпис на дивиденди	245	-
Приходи од наплата по судски одлуки	4	11
Приход од наплата на претходно резервирани побарувања (Бел. 9)	2	-
Приход од наемници	-	3
Останати приходи	70	285
	8,246	3,426

20 Финансиски приходи и расходи

	2022	2021
Финансиски приходи		
Приходи по камати	1,636	2,159
Позитивни курсни разлики	7,465	14,153
	9,101	16,312
Финансиски расходи		
Трошоци по камати	(1)	(1,106)
Банкарски провизии	(5,265)	(4,743)
Негативни курсни разлики	(9,671)	(16,902)
	(14,937)	(22,751)
Финансиски (расходи), нето	(5,836)	(6,439)

21 Данок на добивка

Усогласувањето на данокот од добивка со добивката според Извештајот за сеопфатната добивка за 2022 и 2021 е како што следи:

	2022	2021
Добивка пред оданочување	945,849	1,009,417
Неодбитни трошоци за даночни цели	63,672	62,133
Приходи кои не подлежат на данок	(104,843)	(55,233)
На 31 декември	904,678	1,016,317
Данок по стапка од 10%	90,468	101,632
Намалување	(4,245)	(4,079)
Даночен расход	86,223	97,553
Ефективна даночна стапка	9,12%	9,66%

22 Трошоци според нивната природа

	2022	2021
Трошоци за вработени (Бел. 18)	226,462	234,385
Енергија и вода	198,860	122,631
Транспорт на производи	151,395	142,357
Амортизација и депрецијација (Бел. 5, 6)	131,294	137,100
Потрошени материјали, резервни делови и ситен инвентар	112,006	99,696
Услуги	24,214	23,107
Користи на вработените	15,528	25,209
Останати трошоци и провизии	12,064	3,330
Маркетинг и промоции	11,302	7,421
Расход од обезвреднување на залихи* (Бел. 8, 17)	10,511	16,581
Растур, расипување и крш (Белешка 8, 17)	9,590	7,277
Даноци и останати надоместоци	7,373	6,235
Професионални консултантски услуги	6,062	5,289
Расход од обезвреднување на застарени материјали и резервни делови (Белешка 8)	3,597	6,968
Осигурување	2,614	899
Расход од оштетување и отпис на побарувања (Бел. 9)	1,966	106
Нето евидентирана вредност на отпишана и продадена опрема (Бел. 5)	1,580	1,543
Трошоци за оперативен наем (Белешка 26)	1,283	1,317
Репрезентација	1,009	871
Транспортни трошоци	767	489
Кусоци (Белешка 8, 17)	753	36
	930,230	842,847
Промена на вредноста на залихите на готов производ и недовршен производство (Белешки 8 и 17)	(1,653)	1,402
	928,577	844,249

*Расходот од обезвреднување на залихи во износ од 10,511 илјади денари (2021: 16,581 илјади денари) е прикажан во нето износ од признаени расходи 10,619 илјади денари (2021: 17,059 илјади денари) (Белешка 8) и приходи од исправка на вредноста на претходно отпишани залихи во износ од 108 илјади денари (2021: 478 илјади денари) (види Белешка 17).

23 Трансакции со поврзани субјекти

Табелата во продолжение го прикажува обемот и салдата од трансакциите со поврзаните субјекти со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2022 и 2021:

31 декември 2022	Побарувања	Обврски	Приходи	Набавки
Stone Works Holding Cooperatief U.A Netherlands	-	-	-	-
Pavlidis S.A. Marble-Granite Drama Greece	112,477	-	341,913	4,218
Надоместоци за раководството	-	-	-	27,995
	112,477	-	341,913	32,213
31 декември 2021	Побарувања	Обврски	Приходи	Расходи
Stone Works Holding Cooperatief U.A Netherlands	-	-	-	-
Pavlidis S.A. Marble-Granite Drama Greece	118,681	-	248,586	19,597
Надоместоци за раководството	-	-	-	24,827
	118,681	-	248,586	44,424

24 Заработувачка по акција

Основната, воедно и разводнетата заработувачка по акција е пресметана по пат на делење на добивката која припаѓа на имателите на обични акции со пондерираниот просечен број на обични акции во оптек во текот на годината.

	2022	2021
Добивка расположлива на акционерите на Друштвото	859,626	911,864
Просечен пондериран број на обични акции (Бел 12)	4,686,858	4,686,858
Основна и разводнета заработувачка по акција (МКД по акција)	183.40	194.60

25 Неизвесни обврски

Гаранции

Обезбедените гаранции се како што следи:

	2022	2021
Издадени од Комерцијална Банка АД Скопје	1,900	-
	1,900	-

Корисник на гаранцијата е Министерството за Економија. Гаранцијата служи како сигурност дека Друштвото ќе ги плаќа навремено обврските кон корисникот.

Судски спорови

Со состојба на 31 декември 2022 година, проценетата денарска противвредност на судските постапки покренати против Друштвото изнесува вкупно 120 илјади денари (2021: 80 илјади денари). Не се антиципирани материјално значајни обврски кои би произлегле од овие судски постапки, бидејќи професионалните правни совети покажуваат дека нема веројатност за појава на значителни загуби.

Даночни инспекции

Заклучно со 31 декември 2022 година извршени се следните даночни инспекции од страна на даночните органи:

- За ДДВ до 30 јуни 2009; и освен контрола направена за Јуни 2019
- За персонален данок на доход за периодот од 1 јануари 2007 до 31 декември 2008;
- За данок на добивка за периодот од 1 јануари 2007 до 31 декември 2012;
- За даноци на концесии до 31 декември 2011 освен контрола направена за периодот од 1 јануари 2018 до 31 март 2022;
- За данок по задршка до 31 март 2012.

За неревидираниот даночен период, постои ризик од утврдување на дополнителни даноци и евентуални санкции доколку биде извршена таква даночна инспекција. Друштвото врши редовна проценка на потенцијалните обврски кои се очекува да произлезат од даночните инспекции од изминатите години. Раководството смета дека износите кои би можеле да се појават нема да имаат значаен ефект врз финансиските резултати и пресметаниот данок на добивка.

Неизвесни обврски (продолжува)

Врз основа на измените во Законот за данок на добивка во 2019 година, со состојба на 31 декември 2022 година, Друштвото има обврска да изготви Извештај за трансферни цени за 2022 година најдоцна до 30 септември 2023 година (за 2021: најдоцна до 30 септември 2022 година) согласно Правилникот за формата и содржината на Извештајот за трансферни цени, видовите методи за утврдување на цената на трансакцијата во согласност со принципот „дофат на рака“ и начинот на нивна примена („Службен весник на РСМ бр. 50/2019“). Извештајот за трансферни цени за 2021 беше изготвен и поднесен до 30 септември 2022 и до датумот на овие финансиски извештаи, Друштвото не изготви Извештај за трансферните цени за 2022 година. Раководството на Друштвото оценува дека таквите износи што можат да се појават нема да имаат никаков материјален ефект врз финансиските извештаи и пријавените даноци.

26 Преземени обврски

Хипотеки

Обезбедените хипотеки со проценета вредност се како што следи:

	2022	2021
Недвижности, постројки и опрема	146,294	146,294
Машини и опрема	59,269	59,269
	205,563	205,563

Обезбедените хипотеки по нето сегашна вредност се како што следи:

	2022	2021
Недвижности, постројки и опрема	60,611	70,018
Машини и опрема	33,159	40,172
	93,770	110,190

Плаќања за оперативен наем

Со состојба на 31 декември 2022 и 2021 година, плаќањата за оперативен наем се однесуваат на наем на возила. Распоредот за плаќање на оперативниот наем е како што следи:

	2022	2021
Плаќања за оперативен наем		
Сегашна вредност на плаќањето:		
Во рок од 1 година	505	695
Во рок од 1-5 години	-	-
	505	695

Во текот на 2022 година, Друштвото призна трошоци за наеми во износ од 1,283 илјади денари (2021: 1,317 илјади денари) (Белешка 22).

27 Договори за концесија

Во текот на 2000 и 2001 година, Друштвото и Министерството за Економија на Република Северна Македонија потпишаа неколку договори за концесија за целите на истражување и експлоатација на локални наоѓалишта на ресурси за мермер. Согласно иницијалните одредби, Друштвото има добиено концесија за горенаведените активности за период од 30 години.

Во продолжение се дадени основните одредби од договорите за концесија согласно со кои Друштвото ги има следните обврски:

- Годишен надоместок за користење на локацијата за која е издадена концесијата во износ од 284 илјади денари и
- Надоместок за концесија на продадени количини на комерцијален мермер врз основа на Методологијата утврдена од Министерството за Економија на РСМ за:

Договори за концесија (продолжува)

- блокови 5% од вредноста на материјалот утврден во износ од 23,4 илјади денари по метар кубен;
- томболони 5% од вредноста на материјалот утврден на 11,7 илјади денари по метар кубен;
- материјал различен од блокови и томболони, кршен или мелен 20 денари по тон.

28 Известување по оперативни сегменти

На 31 декември 2022 и 2021 година, Друштвото е организирано во следниве деловни сегменти:

- рудник;
- фабрика.

Резултатите од работењето по сегменти за годините што завршуваат на 31 декември 2022 и 2021 се како што следат:

	Рудник	Фабрика	Вкупно
Година што завршува на 31 декември 2022			
Продажба	1,812,274	59,742	1,872,016
Добивка/Загуба од редовно работење	969,629	(17,944)	951,685
Финансиски резултат, нето			(5,836)
Добивка пред оданочување			945,849
Данок од добивка			(86,223)
Добивка за годината			859,626
Останата сеопфатна добивка			-
Вкупна сеопфатна добивка за годината			859,626
Година што завршува на 31 декември 2021			
Продажба	1,826,699	29,980	1,856,679
Добивка/Загуба од редовно работење	1,019,902	(4,046)	1,015,856
Финансиски резултат, нето			(6,439)
Добивка пред оданочување			1,009,417
Данок од добивка			(97,553)
Добивка за годината			911,864
Останата сеопфатна добивка			-
Вкупна сеопфатна добивка за годината			911,864

Сегментните средства и обврски на 31 декември 2022 и 2021 година се како што следи:

	Рудник	Фабрика	Вкупно
31 декември 2022			
Вкупно средства	2,113,204	482,025	2,595,229
Обврски	73,122	2,410	75,532
Инвестиции	92,390	21,917	114,307
31 декември 2021			
Вкупно средства	2,265,299	448,274	2,713,573
Обврски	63,415	1,041	64,456
Инвестиции	30,967	42,710	73,677

Продажбата по географски региони е како што следи:

	2022	2021
Македонија	6,038	9,659
Кина ⁵	1,490,939	1,567,434
Грција	329,062	242,200
Земји од Балкан	21,888	22,508
Останати	24,089	14,878
	1,872,016	1,856,679

⁵ Ја вклучува Кина и Хонг Конг

Известување по оперативни сегменти (продолжува)

Во текот на 2022 година, Друштвото оствари приходи во износ од 770,808 илјади денари или 41,14% (2021: 732,673 илјади денари или 39,43%) од два поединечни купувачи (еден од Кина и еден од Грција), кој секој поединечно изнесува повеќе од 10% од вкупните приходи (2021: два поединечни купувачи (еден од Кина и еден од Грција), кој секој поединечно изнесува повеќе од 10% од вкупните приходи.

29 Настани по датумот на известување

По 31 декември 2022 година - датумот на известувањето, до денот на одобрувањето на овие финансиски извештаи, нема настани кои би предизвикале корекција на финансиските извештаи. Следните настани се материјално значајни за објавување во овие финансиски извештаи:

На 13 јануари 2023 година, Мермерен Комбинат АД Прилеп („Мермерен“) беше известен дека акционерите на Pavlidis S.A Marble-Granite („Павлидис“) потпишале финален договор со фондови управувани од ECM Partners за продажба на 100% од акциите на Павлидис, компанија која поседува 100% од капиталот на Stone Works Holding Coöperatief UA („Стоунворкс“), сопственикот на 89,25% од издадениот акционерски капитал на Мермерен.

Комплетирањето на трансакцијата е условено само со добивање на потребните одобренија од Комисијата за заштита на конкуренцијата во Грција и Северна Македонија.

На 10 февруари 2023 година, јавноста беше информирана дека врз Мермерен Комбинат АД Прилеп ќе бидат применети одредбите од Законот за преземање на акционерските друштва.

На 13 март 2023 година, јавноста беше информирана дека на 10 март 2023 година трансакцијата е успешно завршена. Долит Инвестментс АД го презеде „Павлидис“ и краен сопственик на компанијата се фондови управувани од ECM Partners. На истиот датум Претседателот на Одборот на директори г-дин Christoforos Pavlidis си поднесе оставка.

На 10 април 2023 година, за нов Претседател на Одборот на директори беше избран г-дин Nikolaos Dimarelis со одлука број 02-1547/1.

На 27 април 2023 година, Долит Инвестментс АД достави понуда за преземање на дополнителни 4.13% од преостанатите обични акции со право на глас издадени од Мермерен Комбинат АД Прилеп, а кои не се индиректно контролитани од Долит.

Прилози

Прилог 1 - Годишна сметка со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2022

Прилог 2 - Годишен извештај за работењето со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2022

